

DADES GENERALS

Curs acadèmic

Tipus de curs Diploma d'Especialització

Nombre de crèdits 40,00 Crèdits ECTS

Matrícula 800 euros (import preu públic)

Requisits d'accés Professionals amb titulació acadèmica del Dret interessats en l'exercici de la defensa del Dret ecològic i els drets de la naturalesa.
 Professionals amb titulació acadèmica que exercisquen la ciència política, consultors o assessors, que treballen en la presa de decisions respecte a l'ecologia i els drets de la naturalesa.
 Personal docent d'universitats i altres centres d'estudi involucrat en l'ensenyament del Dret ecològic i els drets de la naturalesa.
 Estudiants als quals els falten menys del 10% dels crèdits per a finalitzar els seus estudis de grau, condicionat a superar-los en el mateix curs acadèmic i vulguen especialitzar-se en Dret ecològic i els drets de la naturalesa o que treballen sobre Dret ecològic i els drets de la naturalesa.
 El Dret ambiental ha sigut assumit durant les últimes dècades pels diferents ordenaments jurídics com un mecanisme rellevant a favor de la sostenibilitat ambiental, la lluita contra el canvi climàtic, i la protecció dels drets. Però no és el mateix Dret ambiental del qual es podia parlar quatre dècades arrere: es tracta d'un Dret que s'incorpora gradualment dins del denominat gir "ecocèntric", i el principal paradigma del qual és el reconeixement de la Naturalesa com a subjecte de drets.

El reconeixement dels drets de la Naturalesa, present ja en diversos ordenaments jurídics, s'està obrint pas en els últims temps passe com un dels processos més potents amb els quals podem comptar en la via democràtica de l'emancipació. És un fet jurídic constatable en una àmplia diversitat de països.

Estem enfront del primer diploma universitari a Europa que incorpora tant el coneixement en Dret ambiental com en drets de la Naturalesa, i els explica des de la interconnectivitat que li és pròpia.

Aquesta col·laboració entre la Universitat de València i la Universitat de Bolonya, amb la cooperació de diverses universitats europees i llatinoamericanes, es conforma com una oportunitat única per a la formació específica en un tema en l'avantguarda del Dret.

Modalitat On-line

Lloc d'impartició

Horari Dilluns-divendres de 17.00-20.00 hores

Direcció

Organitzador Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i de l'Administració

Patrocinador / Col·laborador Cátedra Nueva Transición Verde de la Universitat de València / Centro studi sull' America Latina / Democracia + Grupo Interuniversitario de investigación sobre poder constituyente y nuevo constitucionalismo

Direcció Rubén Martínez Dalmau
 Profesor/a Titular de Universidad. Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i de l'Administració. Universitat de València
 Silvia Bagni
 Profesora titular de Derecho público comparado. Departamento de Ciencias Políticas y Sociales, Universidad de Bolonia.

Terminis

Preinscripció al curs Fins a 18/09/2022

Data inici Octubre 2022

Data fi Desembre 2022

Més informació

Telèfon 961 603 000

E-mail informacio@adeituv.es

PROGRAMA

1.1 Dret ecològic: aspectes conceptuals i legislació comparada

---

- a) Dret ecològic
- b) Limites planetaris
- c) Decolonialidad
- d) Decreixement
- e) Justícia ecològica
- f) Harmonia amb la naturalesa

1.2 Metodologia de la comparació jurídica: Instruments per a l'estudi interdisciplinari de la disciplina

---

Introducció històrica a la difusió i evolució de la comparació
Diferents nivells de comparació
Objectius teòrics de la comparació
Objectius pràctics de la comparació
Un acostament crític a la metodologia corrent
Anàlisi de temes actuals del constitucionalisme comparat

1.3 La lluita contra el canvi climàtic des del Dret: perspectiva comparada

---

Clíma, jurisprudència, mandat ecològic, sostenibilitat

1.4 El dret ecològic enfront del poder corporatiu transnacional

---

Empreses transnacionals, litigi estratègic, drets humans, dret a l'ambient, Binding Treaty, diligència deguda

1.5 El dret ecològic i els drets de la naturalesa: el rol del territori i de les ciutats

---

Introducció al dret a la ciutat
Smart/sharing/cooperative/Green cities
Formes de participació ciutadana per a la cura dels béns comuns (ecològics) urbanes
Anàlisi de casos pràctics de ciutats ecològiques i solidàries

2.1 La naturalesa com a subjecte de drets: aspectes conceptuals

---

Drets de la naturalesa, gir biocèntric, constitucionalisme democràtic, drets mediambientals, antropocentrisme

2.2 El reconeixement constitucional dels drets de la naturalesa en perspectiva comparada.

Drets de la naturalesa. Drets constitucional. Dret constitucional comparat

2.3 Els mecanismes de protecció jurídica dels drets de la naturalesa: legislació i jurisprudència comparades

---

- a. Drets de la Naturalesa: la seua configuració normativa als països d'Amèrica Llatina
- b. La incidència de la jurisprudència en la implementació dels drets de la Naturalesa
- c. Reptes i estratègies per a l'exercici dels drets de la Naturalesa

2.4 Drets de la naturalesa, harmonia i cosmogonies dels pobles originaris

---

- a) Drets de la Naturalesa i Harmonia amb la Naturalesa;
- b) Cosmogonies de pobles origin antics;
- c) El Nou Constitucionalisme Democràtic Llatinoamericà;
- d) Antropocentrisme, Biocentrismo, Ecocentrismo e Eco-Humanisme Antropodescentrado;
- e) Perspectivisme ameríndio;
- f) No ser ocios, no mentir, no robar (Mestressa killa, mestressa llulla, mestressa shwa) com a valors i principis jurídics;
- g) Viure bé i bé viure (Sumak Kawsay, Suma Qamaña e Ñandereko) com a sistemes de vida i principis jurídics.
- h) Ubuntu i les filosofies comunitàries africanes;
- i) Decolonialidad, Interculturalitat i Plurinacionalitat;
- j) Els Comuns i la casa Comuna;
- k) Col·lapses ontològics ecosocials i extinció biològica.
- l) Diàlegs interactius per la Declaració Universal dels Drets de la Mare Terra en Nacions Unides. Programa Harmonia amb la Naturalesa.

2.5 Els drets de la Naturalesa: desafiaments teòrics i pràctics des de la perspectiva processal i civil.

- 1.Desenvolupament històric del dret processal i civil
- 2.El dret processal des de les altres epistemes
- 3.Els drets de la naturalesa en el context dels constitucionalismes dialògics llatinoamericans
- 4.Els drets de la naturalesa en el paradigma del viure bé o suma qamaña.
- 5.la interdependència entre drets de la naturalesa i drets dels pobles indígenes
- 6.Els drets de la naturalesa i els drets de les dones diverses des d'un enfocament interseccional i intercultural
- 7.la aplicació de principi pro-natura
- 8.la legitimació activa
- 9.la legitimació passiva
- 10.la inversió de la càrrega de la prova
- 11.Les flexibilitzacions processals
- 12.Els diàlegs interculturals com altres eines de dret processal
- 13.L'abast de la cosa jutjada
- 14.Els mandats judicials de prevenció
- 15.Els mandats judicials de restitució
- 16.Els mandats de reparació integral de danys
- 17.Reflexions sobre l'activisme judicial per a l'eficàcia dels drets de la naturalesa
- 18.Els estàndards més alts de protecció quant a drets de la naturalesa
- 19.Anàlisi de l'Opinió Consultiva 23/17. La crítica a la Cort Interamericana de Drets Humans

PROFESSORAT

Marco Aparicio Wilhelmi

Contratado/a Doctor/a. Universitat de Girona

María Elena Attard Bellido

Profesora Universidad Mayor de San Andrés

Silvia Bagni

Profesora titular de Derecho público comparado. Departamento de Ciencias Políticas y Sociales, Universidad de Bolonia.

Fernando Antonio De Carvalho Dantas

Profesor titular Universidad Federal de Goias

Cristiane Derani

Profesora de Derecho ambiental, económico e internacional en la Universidad Federal de Santa Catarina, Brasil

Adoración Guamán Hernández

Profesora Titular de Derecho del Trabajo en la Universitat de València.

Rubén Martínez Dalmau

Profesor/a Titular de Universidad. Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i de l'Administració. Universitat de València

Giorgia Pavani

Profesora Titular de Derecho Constitucional Comparado. Departamento de Ciencias Políticas y Sociales, Universidad de Bolonia

Lucio Pegoraro

Catedrático de Derecho público comparado. Departamento de Ciencias Políticas y Sociales, Universidad de Bolonia

Sabrina Ragone

Profesora titular de Derecho público comparado. Departamento de Ciencias Políticas y Sociales, Universidad de Bolonia

Claudia Storini

Profesora Universidad Andina Simón Bolívar-Sede Ecuador

Roberto Alfonso Viciano Pastor

Catedrático/a de Universidad. Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i de l'Administració. Universitat de València

OBJECTIUS

Les sortides professionals que té el curs són:

Advocada o advocat expert en Dret ecològic i els drets de la naturalesa.
Assessora o assessor expert en Dret ecològic i els drets de la naturalesa.
Professora o professor Dret ecològic i els drets de la naturalesa.

El Diploma d'Especialització en Dret ecològic i drets de la Naturalesa és un curs de postgrau, títol de la Universitat de València, que es realitza en col·laboració amb el Centre Studi America Llatina de la Universitat de Bolonya. És dirigit pel Dr. Rubén Martínez Dalmau, de la Universitat de València, i la Dra. Silvia Bagni, de la Universitat de Bolonya.

En el Diploma participen tretze professors i professores de diverses universitats europees i llatinoamericanes, a més de Bolonya i València: Universitat Federal de Santa Catarina i Universitat Federal de Goias, al Brasil; la Universitat Andina Simón Bolívar, a l'Equador; la Universitat Major de Sant Andrés, a Bolívia; i la Universitat de Girona. És el primer programa d'aquestes característiques que s'ofereix a Europa.

El Dret ambiental ha sigut assumit durant les últimes dècades pels diferents ordenaments jurídics com un mecanisme rellevant a favor de la sostenibilitat ambiental, la lluita contra el canvi climàtic, i la protecció dels drets. Però no és el mateix Dret ambiental del qual es podia parlar quatre dècades arrere: es tracta d'un Dret que s'incorpora gradualment dins del denominat gir ecocèntric, i el principal paradigma del qual és el reconeixement de la Naturalesa com a subjecte de drets.

El reconeixement dels drets de la Naturalesa, present ja en diversos ordenaments jurídics, s'està obrint pas en els últims temps passe com un dels processos més potents amb els quals podem comptar en la via democràtica de l'emancipació. És un fet jurídic constatable en una àmplia diversitat de països.

Estem enfront del primer diploma universitari a Europa que incorpora tant el coneixement en Dret ambiental com en drets de la Naturalesa, i els explica des de la interconnectivitat que li és pròpia.

Aquesta col·laboració entre la Universitat de València i la Universitat de Bolonya, amb la cooperació de diverses universitats europees i llatinoamericanes, es conforma com una oportunitat única per a la formació específica en un tema en l'avantguarda del Dret.

METODOLOGÍA

La matèria del Diploma on-line en Dret ecològic i drets de la Naturalesa es distribueix en deu assignatures, repartides en dos mòduls: un primer mòdul, de cinc assignatures, sobre Dret ecològic, i un segon mòdul, d'altres cinc assignatures, sobre Drets de la Naturalesa. Cada mòdul es desenvolupa des d'assignatures generals a particulars: inicia amb una assignatura conceptual, li segueix una assignatura comparada, i acaba amb tres assignatures particulars.

El Diploma és completament virtual, per la qual cosa la docència es realitzarà a través de l'aula virtual d'Adeit-Universitat de València.

El Diploma tindrà una duració de deu setmanes. Cada assignatura tindrà una duració d'una setmana, corresponent al calendari establert.

El procés de docència de cada assignatura serà el següent:

1. Dues classes presencials de 90 minuts cadascuna impartida per la professora i el professor responsable. En les classes es presentarà el contingut de l'assignatura, els materials d'estudi, i es realitzaran les exposicions que desenvolupen principalment el contingut..

Les classes tindran lloc dilluns i dimecres de 20 a 21.30h (horari d'Espanya)

2. Una sessió de tutoria de 60 minuts per a l'aclariment de dubtes per part de l'alumnat. La tutoria tindrà lloc el divendres de 20 a 21.00h (horari d'Espanya)

3. Estudi autònom per part de l'alumnat del material proporcionat per la professora o el professor responsable de l'assignatura.

4. La participació en un fòrum específic de l'assignatura, que iniciarà amb una intervenció de la professora o el professor responsable de l'assignatura.

5. Tutories personalitzades, que es realitzaran per part de l'alumnat per correu electrònic a la professora o el professor responsable.

6. Avaluació, que tindrà lloc al final a través de dues proves finals, una després de cada mòdul, i que consistiran en treballs avaluables sobre alguns aspectes desenvolupats durant cada mòdul.

Amb independència de la docència en cada assignatura, s'organitzaran activitats complementàries del Diploma com la conferència inaugural, seminaris o intervencions de persones expertes, visualització de material audiovisual, estudi de casos concrets& que seran organitzats tant per les professores i els professors responsables de cada assignatura com per la direcció del Diploma.